

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opraviništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Učiteljski shod v Ljubljani.

I.

Zopet smo imeli narodno skupščino, ktera se leto za letom ponavlja. Naši narodni učitelji, razširjevalci omike in prosvete med slovenskim narodom, napravili so 27. septembra ob 9. uri dopoldne shod ljudskih učiteljev na Kranjskem, da bi se posvetovali in razpravljali o ne ravno sijajnih razmerah svojega, kolikor važnega, toliko tudi težavnega stanu. Zbralo se je okolo 150 učiteljev v dvorani na „rotovžu“, kjer je navadno le prostor za protinarodne elemente. Shod je pričel učitelj g. Praprotnik ter med drugimi nazdravil tudi prišle goste iz Hrvatske (trikratni živio-klici!), ter razdelil od učiteljskega zbora v Zagrebu poslano „priznanice“, za ondotno razstavo. Teh priznanic deležni so bili gg. Belar, Cebin, Lapajne, Praprotnik, Stegnar.

Gosp. blagajnik Močnik je potem bral svoje računsko poročilo, iz kterega se je razvidelo, ka učiteljsko društvo za Kranjsko tudi gmočno pospešuje, da ni mnogo zaostalih letnih prispevkov.

Prva točka na dnevnem redu je „osnova učnih črtežev za slovenske ljudske šole na Kranjskem.“

Poročevalec učitelj Lapajne razloži v jedrnatem govoru važnost tega predmeta, ter predlaga za celodnevno enorazredno ljudsko šolo 30 učnih ur na teden (4 veroznanstvo, 16 slovenski jezik, 4 številjenje, 3 kazalni in rečni uk, 1 oblikoslovje in risanje, 1 petje in 1 telovadba.)

Po dolgi in živahni debati, ktere se sosebno udeleže gg. učitelji: Zarnik, Vavken, Močnik, Cebin, Potočnik in Zima se sklene, da se, dokler se učiteljem plača ne poboljša, ostane pri dosedanjem črtežu, to je 24 urah na teden, zlasti, ker bi i za mladino, ktera ima na mnogih krajih dalež v šolo,

odveč bilo po 5 ur na dan. Isto tako se sklepa gleda črteža za razdeljeno ali poldnevno (dva oddelka) enorazredno ljudsko, za katero je gosp. poročevalec predlagal za I. (nižji) oddelek 13 ur (2 veroznanstvo, 6 slovenski jezik, 2 kazalni in rečni nauk, 3 številjenje) za II. (viši) oddelek pa 19 ur na teden (2 veroznanstvo, 8 slovenski jezik, 4 rečni nauk, 3 številjenje, 1 oblikoslovje, 1 petje).

Glede učnega črteža za dvorazredno ljudsko šolo je obveljal predlog g. poročevalca namreč za I. razred 22 ur na teden (2 veroznanstvo, 12 slovenski jezik (6 branje, 6 lepopisje) 4 številjenje, 2 kazalni nauk, 1 petje, 1 telovadba), za II. razred pa 25 ur na teden (2 veroznanstvo, 11 slovenski jezik, 4 številjenje, 2 prirodoznanstvo, zemljepisje in zgodovina, 2 oblikoslovje, 1 petje 1 telovadba).

Pri učnem črtežu za tri in štiri razredno ljudsko šolo se je prav po nepotrebnem potezal učitelj Močnik za nemški jezik, češ, da mu je premalo ur (4 oziroma 5) odmerjenih, da potem otroci ne prinesejo potrebnega znanja nemščine v srednje šole. (Nemir in klici: Čujte!)

Učitelj gosp. Stegnar ga je prav točno zavrnil, rekoč, da je ljudska šola izključljivo namenjena le izobraževanju ljudstva in da, če hoté stariši pošiljati svoje otroke v srednje šole, naj posebe plačujejo učitelja, da jih bode posebe vadil nemščine, kajti nihče ne more učitelju jemati za zlo, ako pri svoji pičli plači, dobi še kak poseben zaslužek (Dobro, živio!)

Končno je obveljal predlog poročevalčev namreč: za trirazredno ljudsko šolo, I. razr. 22 ur, II. razr. 23 ur, III. razr. 25 ur na teden a za štirirazredno ljudsko šolo, I. razred 22 ur, II. razr. 22, II. razr. 24 ur, III. razr. 26 ur in IV. razredu 27 ur na teden.

O drugi točki poročá g. Stegnar, šolski nadzornik v Idriji. Nasvetuje namreč in razlogi podpre, da se učiteljsko društvo kranjsko premeni v slovensko učiteljsko društvo za vse slovenske pokrajine, in ako bi vlada tega ne privolila, da se pravila sedanjega učiteljskega društva kranjskega tako prenarede, da musmejo tudi nekranjski učitelji pristopiti.

Ko je še učitelj g. Podobnik iz Rajhenberga o tej točki govoril, ter jasno dokazal, ka je tako društvo mogoče, koristno in nenevarno, ker imajo vsi učitelji isti jezik, iste predmete, ker se ni bati da bi bili učitelji revolucionarji, dasi so vedno največ trpeli itd., se druga točka navdušeno in enoglasno sprejme.

Preko tretje točke, o kateri poročá gosp. Tomšič, da bi učiteljski list večkrat izhajal, se preide, ker razmere še niso dovolj ugodne, na dnevni red.

O četrti točki: uravnava napravljanja, zdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol in uravnava pravnih razmer učiteljev na javnih ljudskih šolah, poročá gosp. Lapajne iz Idrije in sicer tako točno in temeljito, da mu izrečemo javno svoje veliko priznanje. Razprava je bila jako živahna, pa preobširna, da bi celo priobčili. Opomniti pa moramo izvrsten govor učitelja gosp. Zarnika, kateri je živimi barvami narisal neugodne razmere ljudskih učiteljev.

Naposled se je po mnogih govorih in ugovorih sklenilo, naj se za plačo učiteljev merilo vzame iz sosedne Štajerske, ker se je sicer bati, da se mnogo in to najboljših učiteljev prrseli na Štajersko, kjer je boljša plača, kar se je v zadnjem času tudi v istini že dogodilo.

Po tem merilu bi znašala plača učiteljev po

Listek.

Iz minole srečne mladosti.

Z nekako mlo otožnostjo se često spominjam tistih mračno-srečnih dni, ko nisem še vedel, kakšen je mali in kakšen veliki A mej črkami. Vrača se mi v spomin iz te dobe mnogokaj, čemur se zdaj posmehujem, posmehujem z rosnim očesom. Poznal sem edinega Pusta, mater božjo sedem žalostij, pasji dan, svetega Hijeronima, kateremu so pri nas rekli Anjel, in svetega Gola na pratiki. Ne, — tudi za svetega Roka sem vedel, ker je bil cerkveni pokrovitelj naše pobožne soseske Ta učenost je res neizmerno majhena; a sreča tistih let je bila tolika, da bi zá-njo dal rad vse, kar sem se pozneje naučil.

Kadar je bila na hribu pri samotni, za dvema lipama stojéci cerkvi obrh Srobotnika na svetega Roka nedeljo maša, sijalo je po navadi solnce tako lepo in smijajno, kakor se je na tolicegega svetnika praznik tudi spodobilo.

Kako sem bil neizmerno radosten, ko sem nekđaj šel prvič k svetemu Roku na to nedeljo! V glavni cerkvi sem že poprej bil nekoliko kratov, in to vselej na koru, kjer je bila naša klop vspored orgel. Oblekel sem se toraj svetemu Roku na čast in sebi na veselje, kar sem se najlepše mogel. Srajca je bila tenka in bela, brezrokavnik pis an; samo hlače so se delale nekoliko predolge,

da jih je bilo spodaj treba malo zavihati, ker so rekli, da tak, kakošen sem bil takrat jaz, naglo raste; a bile so nove ter ne iz kozlovih kož nego iz kupilne progaste tkanine, da so toraj pomižkovale nekoliko na gosposko plat, kar me je tako veselilo, kakor vsacega prostega Slovenca, ako more odsloviti staro nošo in hitro leteti za novejšo. Nego kaj to dé! Saj je tuja vsa zdanja obleka med nami, katerih predniki so že za Trubrove dobe po večini izrekli da ■ k o z e ■, ter belo odeti hodili vsaj do Ljubljane, če ne morebiti više gori. Na Dunaji se časi nameri kmet, po oblačilu ves podoben Kranjeu, a vendar je domá iz avstrijskega vélicege vojvodstva; na Bavarskem so okolo Monakovega pred nemnogo leti nosili, ako jih ne nosijo morebiti še zdaj, črne kožéne hlače in skornje čez koleni, kakor naši brdki *) mladi Gorénjci, katerim ta oprava tu ter tam že tudi priséda. A treba je, da se povrnem zopet sam k sebi. Klobuk mi je bil toličko preobilen, da se je na glavi sukal, kakor bi ga na kolu sredi njive ptičem na strašilo zibala sapa; nego imel je kosmato, živo dlako in svitlo, da-li svinčeno prégo (šnodelj) na traku. Črevelj iz rokavnika ni potroboval moje vrste človek.

Odrineva torej po vrtu mimo jablane pisanke

*) Tako na Goriškem še zdaj in prav izrekajo to besedo namesto gorénjske pokvarjene oblike: brhek; kajti ■ se je iz ■ enako porodil, kakor v besedah: s v a h k o g v a h k o itd., namesto: sladko, gladko.

čez prélaz jaz in oča. Z materjo sem nerajši hodil v cerkev, ker se mi je zdelo, da je možu z možmi občevati spodobno. Pod vasjó doideva skranjaškega nemáka (mutca), ki ni videl, slišal in govoril, a vendar na tanko znal za vsak neprerestopni in prerestopni praznik ter za vsako poletno nedeljo, v katero je pri kaki podružnji cerkvi bila deseta maša. Vedel je tudi, katero žito lepše kaže na polji, in kaliko ovočja (sadja) obeta drevje, ker je gredé tipal ob sebi klasje po njivah in veje nad saboj po jablanah, slivah in hruškah. Ob dveh velicah palicah se je premikal, da je bilo podobno, kakor bi imel štiri noge, s katerimi je dovolj hitro gibal, akotudi malo s krajšimi koraki pazljivo stopajóč, kakor je sploh navada slepeem, ter vedno s palicama na levo in desno posezáje, da ne bi kam v stran krenil. Ko se je bilo s ceste v levico zaviti strmo nizdolu po ozki stezi, na tanko je vse izdelal brez voditelja. Tukaj sva ga prihitéla, naglo idóč proti Srobotniku, vasi v znožji svetega Roka, ki stoji nad njó pol četrti ure.

Na hribu najdeva že vse črno moških ljudij na tej plati in vse belo ženstva na ónej, kajti naroda se je od vseh obližnjih krajev nabralo vselej mnogo, ker je sveti Rok pomočnik pomornim (kužnim) boleznim. Kovač „Favre,“ sajast po obrazu, potán po čelu, držal je v krepki roci prižgano palico in že ob devetih jel tako na vse mile kriplje streljati, da se je po dolini razlégaló, če ne do

razredih 500, 600 in 700 gld., za podučitelje pa 70 pret. plače učiteljeve.

Konečno se je per acclamationem volil stari odbor.

Celi shod nam je bil prijeten dokaz, da je našim učiteljem mar narodno šolstvo, da živo čutijo važnost svojega stanu, ter da bodo, ako se jim odloči plača, kakoršno zahtevajo in kakoršne so vredni, dovršili tudi najskrajnejše zahteve, da bodo buditelji našega naroda, kakor so česki učitelji.

Da bode naš popis kolikor toliko popolen, naj omenim še, da se je tudi gosp. šolski svetovalec Jarec udeležil debate, in sicer v prav pravilni, gladki slovenščini. —

Če odračunimo neke parlamentarne malenkosti, je vladal pri celem shodu dober red, kterega je dvakrat kalil le gospod Močnik s svoje-glavnim trdenjem, prvič, da se mora nemščina bolje gojiti, drugič pa: ka ima po njegovim mnenji učitelj že toliko plače, da (horribile dictu!) lahko izhaja. Tu pa je nastal tako viharen ugovor, da se je celo g. Dežman, ki je bil v svoji lastnosti kot župan nazoč, kar smeja vil, in nazočega narodnjaka smo čuli reči: „Ta bi še rad nekaj postal!“

Peticija učiteljev gledé šole in plače se je drug dan po g. dr. Zarniku predložila deželnemu zboru, tedaj bomo še imeli priliko, se muditi dalje pri njej.

II.

Zvečer istega dne ob 8. uri so napravili učitelji besedo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam, v lepi Tavčerjevi gostilnici, ktera je bila slovenskimi zastavami in cveticami ozaljšana. Muzikalni del večera je izvrševala godba c. kr. grof Huyn-ovega polka pod vodstvom kapelnika g. Schantelna, pevski oddelek pa učitelji sami pod vodstvom g. A. Nedveda.

Gostilnica je bila prenapolnena in mnogo ljudi ni dobilo prostora, kar je dokaz občnih simpatij. Mnogo gg. deželnih poslancev je bilo tudi nazočih.

Da ne dolgočasimo bralcev z dolgim, itak že stereotipnim popisom celega zanimivega programa, v kratkem omenimo, da so bile vse točke dobro izvršene, vele pohvalno sprejete ter da je bil zbor 50 učiteljev tako močan in blagglasen, kakor ga še nismo slišali, kar je tem več vrednosti, ker silna gnječa ni bila ravno petju ugodna, in ker so imeli učitelji samo eno uro prosto za poskušnjo.

samih Dobrépolj, vendar vsaj do Slévice, v Prelesje in morebiti celo tja do Podsmreke, ako je stopo dobro napolnil. Otroci smo si tiščali ušesa, kadar je poknilo, da so okna v cerkvi zatrepetala a vendar se v gostem roji gnjéli do kovača, kateremu nas je bilo treba često odganjati. Mladenci so z dekleti bili v svojih pogovorih, kaj si vém v kaci, ker so nas podili, ako smo od kod blizu prišli, morebiti še bolj nego sam kovač „Favre.“ Žene so si pripovedovale, po čem plénuja žito, kakšen je lan, po čem daje krava mleko in take stvari, a možaki gledali s hriha daleč okrog sebe po deželi, koder je že kedaj hodil kateri iz med njih blago prodajat, ali dolgove terjat, ali voli kupavat. Sveti Kóm so si zlasti radi kazali pobožni krščeni, med katerimi je bil posebno sloveč Gregorjev Matijček, ki je vsako leto obhodil vsa proščenja (božje poti.) Največ in tudi najveljavnejših mož, kakoršen je bil svetega Roka ključar Ilija, rétinski Jurko, Strmeščak in drugi, stalo je v čestit ograbek zbranih malo niže sakristije, kjer so „gospoda“ na hrib čakali.

Kadar se je pokazal gospod še nizko zdolaj na stezi pod staro bukvo, Jožnjakov Martin, ki je sè zvonika pol ure zvesto prihoda pazil, hitro malo pozvoni, kovač trikrat ustrelil, in po vsem hribu je ob enem slišati: gospod „gredo“!

Skoraj potem se prikaže, ne župnik, kateremu je klanec malo prezaporičen, nego kaplan z učiteljem Ivancem. Ta blagosrčni mož je bil kes-

Vmes med petjem in godbo so se vrstili nazdravi in govori. Dospel je tudi telegrafičen pozdrav iz Mozirja, v imenu učiteljev v savinski dolini.

V daljšem in jako krepkem govoru je gospod Stegnar razlagal občinstvu dozdanje tužne razmere učiteljev, ter v imenu svojih tovarišev se obračal do gospodov deželnih poslancev, naj bi blagovolili pri svojem posvetovanji in sklepanji jemati potreben ozir na učitelje. Ker je bil ta govor izrečno in v prvi vrsti namenjen na adresu gosp. dr. Zarnika, je poprijel slednji besedo, razlagal znanim svojim drastičnim načinom pomen in važnost učiteljskega stanu z obljubo, da se bode on, kolikor zmrejo njegove moči, potezal na korist učiteljev. Da je bil ta jako dolgi in skozi izvrten govor sprejet navdušenimi živioklici in ploskanjem, ni treba dalje razpeljevati.

Bilo je še mnogo govorov, med njimi dr. Zarnikov na učitelje, ki so sklenili slovensko učiteljsko društvo, nazdrav gostom Hrvatom in slednjih odgovori, pa vsemu ni niti prostora niti čas.

S kratko rečeno večer je bil razkošen, vesel, zabava in radost splošna in ne motimo se, ako pristavimo, željo splošno, čez leto in dan doživeti enak ali, če mogoče, še sijajnejši večer.

III.

V prvem nadstropji velicega šolskega splotja so bili v dveh sobah razstavljeni učni pripomočki proti jako nizki vstopnini namreč 10 kr. za osobo. Da je kljubu temu številu obiskovalcev bilo le pičlo, nam je nerešena zastavica, zlasti, ker je imela razstava mnogo velezanimivih predmetov. Stavljene so bile na ogled najnovejše izkušnje in iznajdbe na pedagogičnem polji, krasni zemljevidi in globi, prirodopisne podobe, raznovrstne knjige, sploh učni pripomočki vsi prek, da iz množega števila le nekatere omeniti utegnemo.

V prvi vrsti nas je zanimala Stegnarjeva „Šolska lira“ (stenske table za vaje v petji po glaskih) okolo 40 listov. Kolikor nam znano, kaj enacega niti Čehi niti Nemci nimajo, misel je popolnem izvirna in način tako praktičen, da se mora mladim glavicam v glavo vtisniti podoba in vrednost vsake glaske. Želeti bi bilo, da se ta lira, ktera je gosp. Stegnarja stala sigurno mnogo truda in stroškov, spravi v tisk in tako na svet.

Med šolskimi izdelki so jako krasni oni iz šole v Idriji. Risarije, lepomisje in pravilna, kakoršnih ne nahajamo nikjer v ljudski šoli, in so

neje tudi moj prvi učitelj. Še živi, a ne tam, kjer tista leta. Čakalo je i njega dovolj boja v življenji, ker je imel obilo sovražnikov one vrste, ki človeku posebno znajo dneve sladiti, ako se nanj spravijo. Mi otroci smo ga ljubili vsi ter vedeli zakaj. — Učitelj in kaplan sta bila še v bregu pod leskovim grmom, kaci deset korakov od čakajočih mož, in že so z glav leteli klobuki. Vsak ob svojo gosposko palico se opirajo prideteta na vrh, z njima nekaj dijakov in drugih odličnejših ljudi, katerim sta se po sili pridružila tudi učiteljeva psa Hektor in Kastor, izvrtna loveca. Gospodje se ustavijo v kmetski družbi, da se malo oddahnejo ter obrišo pot s čela. Dijaki so molčeči, a kaplan z učiteljem vred, možém okrog ponujaje njuhalnega tabaka, vsak po svoje povesta zdaj kako ozbiljno, premisleka vredno, zdaj kako šaljivo, smeja vredno besedo, kar se kmetskim veljakom zdi bolje nego sam ue vem kaj. Kako nedosežno veliki, neizmerno imenitni, kako učeni so bili meni vsi ti gospodje, posebno kaplan! Izza očetovega hrbita sem jih strahoma s klobukom v roci ogledoval in premišljal. Gosposki so govorili, vse drugače, vse lepše nego najprvi kmetje. Nemški in latinski so znali, in bog vé, kaj še družega, kakor bi rezal, če je bilo treba. Kdo se jim ne bi čudil! Njih obrazi so bili mnogo beljši, vzornejši kmetskih, kar se je videlo tudi na dijacih, ki so se bili vendar po bližnjih vaséh porodili mej kmeti. Nikakor nijsem torej mogel razumeti, da so toliko

menda le v Idriji mogoče, kjer delujeta tako izvrstni moči kakor Stegnar in Lapajne.

Razstave so se udeležili dalje: Janez Zima v Ljubljani (herbar in lesni prerezi), učiteljsko društvo, učiteljsko pripravnišče in mnogo knjigarjev, med njimi tudi L. Hartmann iz Zagreba. Ker pa knjigarji razstave rabijo le za reklamo, kterega jim vsakako da mnogo dobička, se nočemo dalje pri njih muditi, dasiravno so nekteri veleznogo in krasnega blaga razstavili, pri katerem je le obžalovati, da ljudska šola nima ni mecenatov ni novcev, si taka izvrstna pa dragocena učna sredstva omisliti.

Če smo tako v kratkih in naglih potezih obrisali važnejše hipe učiteljskega sdoda, nam naj se ne jemlje za zlo, ako nismo vsacega omenili; kteri in kakor bi rad; podati smo hotel bralcem kolikor mogoče kratko podobo, z nado, da nam bode drugo leto dana prilika glede razstave omeniti več učiteljev, kterih imena in izdelke smo letos zastonj iskali.

Da se čez leto in dan v boljših razmerah in v obilnejem številu vidimo! J. Ž.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(5. seja 28. sept.) Nazočih je bilo 21 poslancev. Deželni glavar bere dopis deželne vlade, v kterem se deželni zbor pozivlje volitve v državni zbor zvršiti. Deželni glavar pravi, da bode ta predmet prišel na dnevni red ene prihodnjih sej.

Dalje objavi, da zakon o premembli volilnega reda, kakor ga je kranjski deželni zbor v zadnji sesiji sklenil, ni dobil najvišega potrjenja. To se izroči ustavnemu odboru.

Več peticij se izroči dotičnim odborom.

Vladna predloga, zakon glede uredjenja vodà se izroči odboru.

Postava o uredjenji, zidanj, in vzdržavanji šol se izroči šolskemu odboru, v kteri so voljeni: Dr. Bleiweis, dr. Costa, Irkič, Svetec, Kramar, Toman in Horak.

Irkič in Poklukar poročata v imenu finančnega odbora o končanji računov različnih fondov, ki se brez debate potrdijo.

Svetec poroča o prošnji občine Čatež, „naj se §. 13 občinskega reda preuredi,“ ter nasvetuje naj se ta prošnja odbije, ker so Čatežci sami krivi, ako niso dovolj zastopani v glavni občini, ker se niso dovolj volitev udeleževali.

lepši svojih bratov, ne vedoč, kako plemenito duševno delo tudi obličju daje plemenitejšo podobo, kar očevidno kaže kmetski dečak, ki se že prvega pol leta iz mestne učilnice povrne z obrazom vse drugačnim nego je bil poprej, dokler je krave pasel.

Jožnjakov Martin, ki je na tanko znal svojo sveto dolžnost, in sè zvonika vedno skrbljivo gledal, kedaj so se gospod že dosti ohladili, stane pritkravati, kar najlepše more, in ljudje se jemó v cerkev snovati, kajti maša se ima početi. A ker notri nij dovolj prostora, to se polovica pobožnih krščenicov raztakne zunaj pod velikanskima lipama ter niže cerkve pod smrekami po sencah, vsak po svoje boga častěč.

Z očetom sva bila že malo poprej šla gori na kor, od koder se je dalo vse izvrstno videti. Jezilo me je nekoliko, da se je bilo nam možkim ljudem v cerkvi treba odkrivati, a ženskim ne. Nikakor nijsem vedel, kako je to, da ima tukaj večjo pravico ženski svet, kateri je po vseh družih stvaréh povsod globoko pod možkim. Obeh stranskih oltarjev svete Polone in svetega Blaža nijsem nič posebno ogledoval, a tem bolj oči obračal na veliki oltar, v katarem je stal ter nad kolonom kazal rano lep sveti Rok, dolben iz lesa. Še mnogo bolj nego sau sveti Rok me je zanimal njegov pes, ki je pred njim sedel in s „trento“ kruha mej zobmi tako zvesto pazil na svojega gospodarja, da je pozabil snesti, kar je že v gobci

Dr. Costa se sicer sporazumeva z odborovim predlogom, a meni, da občinski red v novi uravnavi občin ne bode dober, zato naj se deželni odboru naloži novo osnovo občinskega reda izdelati in v prihodnji sesiji predložiti.

O tem se nekoliko debate uname med Costom in Svetcem, ktere so se udeležili tudi Bleiweis in deželni glavar Razlag, in ktera se konča s tem, da je Costa svoj predlog nazaj vzel.

Pintar poroča o peticiji občine litijske za nameščenje enega zdravnika. To se c. kr. vladi odstopi in priporoči ugodno rešenje.

Slikarju Franketu se dovoli pomoč 200 gl. da more še dalje v Benetkah učiti se.

Prihodnja seja v soboto.

(6. seja dne 30. septembra.) Zapisnik prejšnje seje se prebere, potrdi, došle peticije pa odločijo finančnemu in šolskemu odseku.

Pismo c. kr. dež. predsedstva se izroči adresnemu ali ustavnemu odboru.

Pri poročilu dež. odbora o postavi, s katero se dodatno k § 28 odloček 8. občinske postave od 17. februarja 1866 omenjuje izdavanja ženitvanjskih oglasnic poprime poslanec Tavčar za besedo ter konstatuje, da se cerkev za popolno prostost vseh zakona zmožnih poteguje, da bi bila tedaj nasvetovano postava proti cerkveni, da bode pa on za postavo glasoval, a to ne iz cerkvenega nego iz narodno-gospodarskega stališča.

Dr. Bleiweis razjasni zgodovino te postave v deželnem zboru kranjskem, mnoge neprilike in sitnosti, ki so nastale vsled neomejene prostosti ženitve. Pripoveduje, kako je bil deželni odbor vsled pritožeb šestokrat v zadregi, pa po postavi vezan, da se je mnogokrat odlašalo s privoljenjem, češ, ka se bo prva strast pri ženinu podelila. On je za predlagano postavo iz treh uzrokov. 1. Bode na korist marsikteremu ženinu in nevesti, ktera v prvi strasti ne pomisli, kaj bode potem ko bodejo iz dveh oseb nastale tri ali štiri. 2. Na korist občin in sosesk, ktere morajo tako že težka bremena nositi in 3. iz moralnega ozira, kajti taki zakoni, kjer kruha manjka, imajo raznovrstne slabe nasledke. Zato živo priporoča predlagano postavo.

Wurzbach razlaga stališče vlade. Pripoveduje kako so županje, ko se je vsled pritožbe, ženitev vendar privolila, odpovedali pokorščino, da je moral dež. odbor sam dovoljenja dajati in da je bil po tem takem v deželnem odboru cel „Heirats-bureau.“ Vladi treba pomisliti, da se pravo pogodi. Vpraša se, se bo li po tej postavi vsem sitnostim

prišlo v okom, kajti ako se ženitev ne dovoli, utegnejo nastati divji zakoni i. t. d. Vrh tega bi bila nasvetovana postava „unicum“, kakoršnega ni v nobeni deželi. On pa bode vendar postavo predložil na višje mesto in priporočil.

Dr. Razlag. Ta postava je tako važna, da jo bode marsiktera dežela posnemala. Gospodje predgovorniki so temeljito dokazali njeno potrebo. Tudi imamo mnogo postav, ktere omejujejo prostost ženitovanja, n. pr. obč. drž. zakonik gledé maloletnih, § 53. obč. zakonika, vojna postava in predpisi gledé častnikov, kterim se le proti izdatni varščini dovoljuje ženitev. Imamo upravnih postav, ktere omejujejo samovoljno ženitev. Čuvaji naše jetnišnice se smejo ženiti le na eno tretjino in še le pred kratkim se jim je dovolila ženitev na $\frac{2}{3}$, ostala tretjina pa mora čakati tako dolgo, da pride vrsta na njo. Če se že trdi, da je ženitev vsakemu prosta, je gotovo tudi to, da se na tuje ženiti nihče pravice nema.

Potrdi se potem tudi v drugem in tretjem branji:

Postava

od

s katero se dodatno k § 28 odloček 8. občinske postave od 17. februarja 1866. leta omejuje izdavanje ženitvanjskih oglasnic.

§ 1. Pri dokazanem pomanjkanji potrebnik dohodkov ali pri dokazanem slabem obnašanji (vedenji) se sme odreči ženitvanjska oglasnica. Pritožba proti odločbi občinskega starišinstva gré na občinski odbor in dalje na deželni odbor.

§ 2. Ta postava stopi v veljavnost tisti dan, kterega se razglasi.

§ 3. Moj minister znotranjih zadev ima to postavo izvršiti. — (Enoglasno sprejeta.) —

Poročila o deželni gozdarski šoli v Šneperku in finančnega odseka o proračunu bolnišničnega, porodnišničnega zaklada za l. 1872 se potrdita.

Prihodnja seja 4. oktobra ob 11 uri.

Deželni zbor štajerski

je imel v soboto jako zanimivo sejo, v kateri je na vrsti bila nemška „pravna zašramba“ proti c. kr. reskriptu na Čehe. Izvrstno so govorili v tej debati Slovenci: Dr. Dominkuš, Herman in dr. Serbec. Ker hočemo sejo, posebno pa govore slovenskih poslancev, po stenografičnih zapis-

držal. Naš Turek bi tega ne bil storil. — Originalen je bil cerkveni strop iz lesenih črnih desák, s katerih je po ljudeh izmej nekako čudnih perutnic gledalo mnogo angelskih, tako rejenih glav, da so imele vse napeta lica, kakor bi na glas trobile; a meni so se zdele klasične umotvorine. S kolikim spoštovanjem sem se vanje kvišku oziral! Izvestno z obilo večjim nego one doli na-me. — Orgel nij bilo, torej niti mehov ne, da bi jih kolo vlekel. Tega je bilo meni vrlo žal, ker sem časi celo moliti pozabil, premišljaje, kako je potegniti zdaj ta zdaj on remen, ki sta oba zopet lezla nekam notri sam bog vedi kam! Zato so tudi rekli nekateri, da je mehove treba tako po notah goniti, kakor se orgla po notah in kdo ne bi verjel! Edino to se mi je zdelo po pravici čudno, ker vendar nad nobenim remenom nikjer nijsem videl not, kakoršne je imel učitelj pred saboj. — Zlasti debelo sem v cerkvi iz početka ogledoval tisto, kar sem jaz v preprosti nevednosti imenoval čeber, kateremu je res tudi zelo podobno, samo da nij zdolaj na tleh, kakor je bil doma naš perilni čeber, nego v zraku, čudovito k zidu pritisneno, kot bi stalo na sami božji moči. Starejši svet me je nevoljno karal, da je greh tako zarobljen priimek zdevati napravi, ki se imenuje prežnica, kar mi zopet nij hotelo iti v glavo, ker nikoli nijsem zapazil, da bi tam gori kdo po ljudeh prežal. Da so mi rekli po slovanski: propovednica, potem bi se morebiti ne bil spotikal; propovedati (pridigovati) sem res često slišal iz

tega prostora. Kako sem verno pazil na vsako propovednikovo besedico! Razumel res nijsem ničesa, razen da sta zmirom bila na vrsti bog in hudič; a kadar je prišla kaka sveta dogodbica, ostala mi je v glavi od prvega do zadnjega konca. Denes je bilo govorjenje, kako je sveti Rok delal čuda in bolnikom zdravil pomorne bolezni.

Samo eb sebi se umeje, da ni bila tiha naša in je torej na koro prepeval učitelj, a pomagali so mu dijaki, njegovi bratje in razna dekleta. Meni se je posebno dobro zdelo, kadar se je na „per omnia saecula saeculorum“ vselej po dvakrat odpevalo: ame-namen! in pri zauživanji bog vé kolikrat ponavljalo: de-i gnado!

Ljudje smo zdaj poklekovali zdaj zopet vstajali a molili vedno: ta na kake stare, umazane bukvice, ta na brojanice (paternoster) ali tudi na same prste, in kakor je kdo hotel ali mogel, tako je bilo dobro. Posebno glasno je bilo starcev, tu in tamkaj po cerkvi raztresenih, slišati o povzdigovanji, ko je razen zvonca in streljanja utihnilo vse, tudi petje. Čestitljivi možje so z velikimi klubki pod pazuhu dréto svoje pobožne molitve iz kosmatega grla vlekli tako počasi: „če — še — na — si — Ma — ri — ja“, kakor bi se v hud klanec premikala hripava kolesa volovskega voza. Moj strije Grmov Matijček je z lesenim mutcem darí pobiral, ne samo po cerkvi nego tudi zunaj okolo smrek in pod lipama; kajti svetemu Roku je vsak rad podaril: ta mnogo, ta malo, ta rdeč,

kih prinesti, odložiti moramo poročilo do prihodnjic.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 30. sept. — nik. — [Izv. dop.] Zopet smo videli včeraj koliko je mar našim pikelhavbarjem za ogenj, ako gori v resnici. Ob četrt na 11 naznani strel, da je v Šiški ogenj. Gorelo je močno tembolj ker je veter pihal. Šiškarji z eno in Kozlerjevi delavec z drugo brizgalnico so bili takoj na prostoru, a slavnemu društvu „Feuerscheu“ se je še le ob 11 uri poljubilo v Šiško iti in sicer z eno staro brizgalnico. In to društvo, ki ima več sto društvenikov (tako vsaj pravijo) poslalo je kakih 20 dečakov gasit. Nek policaj je rekel šaljivo „zadnjic so na rotovžu rekli, da jih je pet sto, denes jih je pa komaj 20 videti.“ Kaj so pa naredili? Kakor po navadi: nič. „Wir hoben ka Wosser“ so djali in se izgubili vsak na eno stran. Gledali so kako gori, ali da bi prijeli za brizgle to ne, temveč pustili so še vedno prve, ki so začeli trombat, tako dolgo, da jim je nek gospod rekel, da naj malo poprimejo, da se bodo spehani oddahnili. Iz brizgalnice, ki so jo saboj pripeljali je prva kapljica ob pol uri prišla toraj čez pet četrt ure. Izvrstno!

Šafarjev Dolf se je baje gledaje izustil: „Am besten wird's sein, wenn man brennen lasst. „Pravo! gospod Šafar. Morda bi vam nič ne bilo ko bi tudi cela slovenska Šiška pogorela. Ajprašal bi Vas: Za koga je mesto toliko toliko tisoč forintov dalo za brizgalnice in drugo gasilno orodje, ako se jih pri ognji ne vidi kadar treba. Mar li zato da nemški turnarji z njimi paradirajo? ali da se take hiše ob nedeljah in praznikih gase, ki ne goré? Ko nijsmo „Feuerscheu“ imeli, bile so v petih minutah naše brizgalnice v Šiški, ako je gorelo; organizirana požarna straža pa 3 četrt ure potrebuje. Lep napredek!

Vsa hvala pa se mora Kozlarjevemu delavcem izreči, kajti le oni so delali „mit Anstrengung und Geschicklichkeit“, a ne Feuerscheu kakor Tagblatt pravi in ako bi teh ne bilo, bil bi požar veliko več škode napravil. „Feuerscheu“ pa si lahko za izgled vzame, kako se mora delati, in da kadar bo take moči imela ko so bili omenjeni delavci, bo kaj napravila, pred pa nič. Da se jih pa nikdar ne bo pridobila, mi bo vsak potrdil, kdor pozna to društvo. Zatorej proč sto Feuerwehr! s to prusko parado.

ta bel novec. Grmov Matijček je vse spravil — za svetega Roka. Oh, kakor večino tukaj omenjenih ljudij, tako so tudi njega že odnesli v jamo, kjer ni treba pobirati novec ni po cerkvi ni zunaj cerkve.

Ko je maša minola, vse je zadovoljno ven hitelo. Pod lipama je Kržinec točil vino in pivo; Oselniški Jakob je v pletenem koši imel rdeče-rumene bruske na prodaj; sladka srca in sladki konji so se tudi ponujali. Da sem tedaj imel novec, ne bil bi pogledal Kržincea, katerega bi zdaj morebiti počislal bolj nego vse drugo; a z Oselniškim Jakobom bi se bila zmenila za nekatero lepo hruško, ki smo jih sicer dovolj imeli doma, nego te so bile kupilne, torej že zato boljše; z babami bi se bil pogodil za nekatero sladkega in lesenega konja, ki je znal iz repa tako posebno piskati.

Dokler smo otroci lakomi oprezovali okrog tega vablivega blaga, imeli so svetega Roka odrasli sosesčani ves drug posel. Namreč vsak je pazil, kje zalezle kacega svojih že povabljenih sorodnikov, da ga na gosti vjame. Povabljeni so se s početka tako po robu stavili, da jih je bilo treba vleči; a naposled so vendar šli nevlčeni. Tudi z našim očetom se je izmej ljudstva prikazal moj ded materine strani, že nad osamdeset let star mož, ki je mej potjo meni obetal petico, in da bodeva z materjo v nedeljo pri njem jedla orehov kruh ter pila „fëredrajzgar“, ako mu doma povem vse, kar je gospod govoril o svetem Roku.

Luthy-yy.

Od Zatičine (na dolnjem Kranjskem), 30. septembra. [Izv. dop.] Potovaje po Dolenjskem sem marsikaj videl in naletel, kar bi bilo treba objaviti. Zlasti pa toži ubogi kmet o birokratih, katerih večina hoče z njim delati, kot bi človek ne bil. Sosebno mnogo tožeb pa sem čul o gosp. Jožetu Dreniku, kateri je še le pred kratkim iz Brezice prišel v Zatičino. Nedavno se je, so mi pravili, ta gospod peljal po cesti, — kar sreča kmeta, kateri se mu ni odkril, ker ga poznal ni. Drenik nemudoma ustavi voz in se zadere nad kmetom: „Ti prekleta duša, ali ne veš, da se moraš gospodu odkrivati?“

Prašali bi gosp. Drenika, kje je to zapisano, pa saj bi ne mogel zagovarjati svojega objestnega postopanja. — Na korist notarja, pripovedujejo vsi, ne pusti Drenik, da bi se o sodnijskih dnevih več nego tri tožbe vložile, vse drugo mora k notarju. Premnogo komisij, cenitev i. t. d. pusti opravljati kaci 18 let starega diurnista, menda ka-li zbog tega, ker slednji Drenikove otroke podučuje. Če se opomni, da je gosp. Drenik v Brezicah, kjer je bil poprej ni bil niti kot uradnik niti kot zasobni človek pri kmetih čislani, bi bili omenili vse njegove boljše uradniške sposobnosti. Pa bom še več o tem človeku govoril, — če ne bo drugi.

Razen njega pa naj za danes omenim še davkarja Peterlina, kateri je slovenski zahtevaljoči stranki rekel: Kadar bom jaz hotel, takrat se bo slovenski uradovalo, poprej pa ne!!! Ni čuda da mož tako govori, kajti vso svojo modrost zajema iz „Presse“, ktero kolportira od hiše do hiše, iz krčme v krčmo. Da on kakor grof Auersperg, narodnih uradnikov ne trpi, se po tem takem samo po sebi razume. Deželni zbor, višja vlada, kje ste? — Ž.

Od Slov. Bistrice, 28. sept. [Izv. dop.] Na kako nizki stopinji duševne kulture so še naši nemškutarski mestnjani, razvidi se iz pojmov, ki jih imajo o moderni politiki. Oni namreč pod tem razumevajo pestno pravico (faustrecht) srednjega veka in manifestujejo to pri vsaki priliki, zlasti kadar politikujejo z narodnjaki. — Če človek izgovori njim protivne misli, hitro so pripravljeni ti kulturenosci z svojim političnim orožjem dokazavati, da stvar ni tako, ampak drugače. Dozdaj je sicer marsikje samo pri žuganji ostalo; ali da niso tukajšnji narodnjaki oprezni kakor so, in da se ne ogibljejo njihovih družtev, bila bi sledila fakta. Psovke najostudnejši in poštenega človeka nedostojne so na dnevnem redu. Mislijo, ka v tem obstoji politikovanje, da se človek nekoliko psovk in pogrehtih fraz nauči iz leibjournala „Tagesposte“, in s temi po krémah razsaja in ljudi nasprotne stranke insultira? Druzega učilišča nikdo iz teh ljudi znotraj videl ni, kakor prvo ali drugo normalno, drugi pa še tega ne. — Pa taki ljudje hočejo politikovati, ti ljudje hočejo inteligencijo nemškega elementa pri nas predstavljati taki ljudje

se v občinskem odboru, v okrajnem šolskem svetu? Menite da je to tako lahek posel, kakor žemlje peči ali kože stružiti? Cui dii divitias derunt, nondum scientias, t. j. po slovenski: pamet ni v mošnji, ampak v glavi. Vsaki ostani pri svojem kopitu, pa ne smetaj druge. — V 19. veku se ne politikuje več s pestmi a la Nova ves, kakor vi mislite, ampak zdaj se bije duševni boj, kdor se čuti sposobnega, naj se udeleži, kdor pa ni za to naj izstopi iz bojujoče armade, ter prepusti sposobnjakom.

Iz Trsta, 29. sept. [Izv. dop.] Med tem ko se celo v koroškem deželnem zboru, kjer en sam Slovenec sedi, čuje glas upijočega našega naroda po pravdi in ravnopravnosti, — je v našem tržaškem deželnem zboru vse tiho o slovenstvu, kakor da bi bila naša okolica od znane rabuke sem narodno umrla. Kaj delajo vendar naši slavni zastopniki?

V zadnji seji so gospodje Italijani pretresovali potrebo italijanske juridične fakultete v Trstu. To se ve, da so ugenili, da je silno potrebna za 800.000(?) Italijanov, kateri še niso z materjo Italijo zvezani. Istina je, rekli so, da imamo v Insbruku italijansk delek za pravoslovje. Ali tje nam je predaleč, v Trstu, v Trstu naj se naredi. Kje in kako so dobili celih 800 tisoč svojih, to je, se ve uganjka za tistega, kateri ne ve, da oholi Italijan broji ob kratkem vse primorje sebi in svojim. Pa ko bi jih tudi res bilo toliko, imela bode torej peščica Italijanov dve juridični fakulteti. — Pascontini je od ministerstva že obljubo dobil, da bode vlada kaj storila — mi Slovenci pak, ki nas je trikrat toliko v državi, nobene?

Kar se tiče potrebe italijanske juridične fakultete v Trstu, pa se more reči, da je ni. In to se bode sijajno pokazalo, ako se zares ustanovi. Dozdaj seveda se je uradovalo, in se še, primorskim Slovenom italijanski, advokati in notarji so delali in delajo italijanski. Vsled te krivice je bila italijanska terminologija „potrebna.“ Ali ta krivica se menda vendar ne bode nam vekomaj godila. Mi se bomo lepo zahvalili za vsako „pomirjenje“, ako nas država in vlada vedno in vedno pusti dalje italijanizirati in nič ne stori za izvršenje naše najnavadnejše in najnaravnejše pravice: do slovenskih šol in uradov.

Kakor brž pa nam Primorcem vl da da pravico našega narodnega jezika v uradnih, izgine vsa potreba italijanskih fakult, ako se neče za 15 do 20 učencev akademija graditi. Da južni Tirolici ne bodo hodili v Trst, ker jim je v Insbruck bližje in kaznije, to je tako gotovo, kakor je gotovo da zdaj v insbruškem ital. pravoslovnem oddelku ni bil več ko 1, reci eden Tržačan. — Če pa Italijani spekulirajo s svojo akademijo na italijaniziranje naših juristov, proti temu bomo pa vendar tako dolgo protestovali, dokler ne zmagamo.

Politični razgled.

Nemci vstrajajo dalje v svoji nedoslednosti in protivnosti proti ustavi, katero so si ustvarili sami. „Osterr. Journal“ jim citira njih lastne besede, s katerimi so l. 1869 pogubljali to, kar zdaj delajo ter nameravajo: nepošiljanje v državni zbor. Eden njih voditeljev, dr. Kaiser, je tačas rekel: ako tudi mi zastavo pasivnega upora razvijemo, bomo dosegli samo pogubo ustave.“ Dasi ravno zdaj na to pogubo delalo, vendar je videti, da ne bodo nič opravili, ker celo njih časniki morajo priznati, da gré delo pomirjenja gotovo pot dalje in da po vrnitvi cesarjevi ministerstva trdneje stoji nego kedaj.

Tako imenovana „ustavoverna“ manjšina, ktera je iz gornje-avstrijskega dež. zbora pobegnila, ker jej dež. glavar ni ustregel, — misli zdaj pravdo iskati pri državnem sodišči.

Iz Francoskega so zadnje dni dohajali glasi, da so zopet začeli rovat Napoleonovci. Če pa je istina kar se o Napoleonu piše, namreč da nema toliko denarja, kakor se je pravilo, temu da more na leto samo 125.000 frankov za zapraviti, niso vsa Napoleonova prizadevanja, zopet sebe ali svojega sina na francoski prestol spraviti, čisto nič nevarna, ker zarote se za take ljudi ne delajo iz navdušenje, in ravno kreature, kakoršne so za Napoleona kožo na prodaj nosile, da le so se za to dobro plačati.

Bukovinski deželni zbor je vladno predlogo glede volilnega reda tako popravljeno sprejel, da je veliki obrtnji in trgovinski zbornici poslance vzela, pa jih pomnožil kmečkim občinam (od 12 na 15) in velikim posestnikom.

Iz vzhoda žuga Evropi nov sovražnik, kolera. Iz Carigrada se namreč poroča, da je 29. sept. tam umrlo 70 ljudi na tej kužni bolezni, ki že celo leto kolje prebivalstvo na Ruskem in je po tem takim kljubu vsem zavarovanjem že meje prestopila. Tudi v Avstriji je vse storjeno, da se razširjenje te kuge k nam zabrani.

Za enega suplenta

je pri šoli vadnici in vzornici (Uebungs- und Muster-schule) c. k. učiteljskega izobraževališča v Mariboru službeno mesto.

Prosilci naj se oglasijo pri ravnatelju imenovane šole: Gambriushalle I. nadstropje.

V Mariboru, 2. oktobra 1871.

(38—1)

C. k. ravnateljstvo.

Dr. Janez Steiner,

dosehmal odvetnik na Dunaji, se je preselil v svojo rojstno mesto **Ljubljano**, ter ima odvetniško pisarnico na narodnem trgu št. 37, v Četinovičevi hiši, v II. nadstropji.

(18—6)

Prva slovenska prodaja usnja

Fr. Šentak-a in družnika

v poštnih ulicah v dr. Žurbijevi hiši

v

CELJI,

ktera se je

11. septembra t. l. odprla,

priporoča svojo mnogovrstno usnjarsko blago po nizki ceni v nakup.

(13—6)

Fr. Šentak in družnik.

Kovane, uradno preiskane **decimalne vage** četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gid.:	18	21	25	35	45	55.	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gid.:	70	80	90	100	110.		

Balansirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gid.:	5	6	7.50	12	15	18.	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gid.:	20	22	25	27.50	30.		

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevilhti):

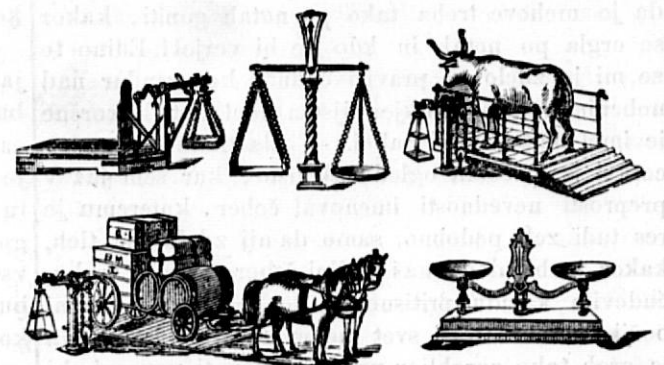
Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gid.:	150	170	200	230	300	350.	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gid.:	350	400	450	500	500.	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gid.:	600	650	750	900.		

L. Bugany & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.



Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej: